

SOCIAAL - ECONOMISCHE RAAD

VERSLAG

VAN DE WERKZAAMHEDEN VAN DE
COMMISSIE EUROPESE ECONOMISCHE INTEGRATIE

PUBLIKATIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
1957, no. 6

INLEIDING

Bij schrijven van 3 juli 1956 heeft de minister van Economische Zaken, mede namens zijn betrokken ambtgenoten, de Sociaal-Economische Raad verzocht overeenkomstig artikel 43 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie een commissie in te stellen, ten einde de mogelijkheid te scheppen bij de onderhandelingen over de opstelling van verdragen inzake een Europese economische gemeenschap en een Europese gemeenschap voor atoomenergie nauwe voeling te houden met het georganiseerde bedrijfsleven. De ministers stelden zich voor in de regel rechtstreeks met de commissie overleg te plegen. Zij wezen er ook op dat het overleg veelal op zeer korte termijn zou moeten plaatsvinden. Ten slotte verklaarden de ministers zich ter bevordering van een intensief contact bereid een kleine afvaardiging van de commissie aan de Nederlandse delegatie toe te voegen.

In zijn vergadering van 6 juli 1956 heeft de raad ingevolge dit verzoek ingesteld de Commissie Europese Economische Integratie, welke in overeenstemming met de ministers van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken als volgt is samengesteld:

prof. dr. G. M. Verrijn Stuart, voorzitter
mr. H. Albarda
prof. dr. A. H. M. Albrechts
J. A. G. Alders
mr. H. T. Asser
drs. W. L. Beynes
mr. B. W. Biesheuvel
Th. Boersma
drs. P. C. W. M. Bogaers
mr. D. A. Delprat
prof. dr. H. J. Frietema
prof. mr. W. F. de Gaay Fortman
ir. W. A. de Haas
drs. C. P. Hazenbosch
ir. A. H. Ingen Housz
mr. W. Jonker
C. A. Klaasse
A. H. Kloos
H. J. de Koster
drs. F. W. J. Kriellaars
mr. K. P. van der Mandele

mr. J. Meynen
drs. D. Roemers
drs. A. Rom Colthoff
M. Ruppert
mr. F. E. Spat
ir. H. Vos

Als vertegenwoordigers der betrokken ministers bij de commissie zijn aangewezen:

D. J. A. M. van Arcken	(Landb., Visserij en Voedselv.)
drs. E. H. van der Beugel	(Buitenlandse Zaken)
T. Dekker	(Financiën)
dr. J. E. van Dierendonck	(Sociale Zaken en Volksgez.)
mr. H. F. Eschauzier	(Buitenlandse Zaken)
mr. C. L. W. Fock	(Algemene Zaken)
drs. J. Grooters	(Financiën)
dr. E. L. Kramer	(Economische Zaken)
mr. J. J. van der Lee	(Landb., Visserij en Voedselv.)
dr. J. Linthorst Homan	(Economische Zaken)
mr. H. H. Maas	(Economische Zaken)
mr. K. Vonk	(Verkeer en Waterstaat)

De commissie is zestien maal bijeen geweest; de laatste maal op 21 februari 1957. In haar vergaderingen is de commissie geregeld door de ministeriële vertegenwoordigers uitvoerig ingelicht over het verloop en de stand van de te Brussel gevoerde onderhandelingen.

Mede op grond van de haar verstrekte inlichtingen heeft de commissie over een reeks van in overleg met de ministers gekozen onderwerpen adviezen uitgebracht. Bij de keuze der onderwerpen is beslissend geweest het belang dat het bedrijfsleven bij de in het verdrag te treffen regeling van het onderwerp zou hebben en de mogelijkheid om binnen de — in verband met het verloop der conferentie — beschikbare tijd voldoende aandacht aan het onderwerp te schenken. Hoewel indien meer tijd ter beschikking had gestaan wellicht nog enkele andere onderwerpen aan de orde zouden zijn gesteld, heeft de commissie in hoofdlijnen haar program kunnen voltooien.

De beraadslagingen van de commissie over de vaststelling der adviezen zijn telkenmale voorbereid door werkcommissies, bestaande uit leden der commissie en door haar voorzitter krachtens door de raad verleende machtiging aangewezen deskundigen. Een opgave van de samenstelling der werkcommissies is als bijlage I achter dit verslag gevoegd.

De adviezen geven de opvattingen weer van de commissie als geheel. Van het tot uiting brengen van afwijkende opvattingen van individuele leden of groepen leden is in het algemeen afgezien. Niet alle leden hebben ook steeds aan de vaststelling der adviezen kunnen medewerken.

De adviezen zijn steeds rechtstreeks aan de ministers uitgebracht. Aangezien het bekendworden van de in de commissie uitgesproken opvattingen de onderhandelingspositie der Nederlandse regering te Brussel nadelig zou hebben kunnen beïnvloeden, hadden de ministers zich verplicht gezien de leden der commissie geheimhouding op te leggen. Met ingang van 24 januari 1957 is deze geheimhouding opgeheven, met dien verstande dat stukken welke de leden der commissie in hun kwaliteit ontvingen niet zouden mogen worden verspreid. Het heeft geen betoog dat de geheimhouding — ondanks het feit dat door middel van de werkommissies een ruime kring van personen aan de werkzaamheden heeft kunnen deelnemen — het contact tussen de commissie en de onmiddellijk betrokkenen beperkter heeft gehouden dan, gezien de aard der materie, op zichzelf gewenst zou zijn geweest.

De onderwerpen waarover de commissie heeft geadviseerd zijn in de volgorde waarin zij in het verdrag worden behandeld:

- I. vaststelling van het gemeenschappelijk douanetarief
- II. de landbouw
- III. het vervoer
- IV. regels betreffende de mededinging
- V. sociale bepalingen
- VI. het Europees Sociaal Fonds
- VII. de Europese Investeringsbank
- VIII. het Economisch en Sociaal Comité
- IX. Euratom

In de hierachter volgende hoofdstukken is voor elk der onderwerpen uitvoerig de inhoud van het door de commissie uitgebrachte advies weergegeven. Tevens is in deze hoofdstukken melding gemaakt van de desbetreffende passages van het gedeelte van het rapport-Spaak, waarop het advies was gebaseerd, alsmede van de inhoud van de bepalingen welke ten slotte met betrekking tot het onderwerp in de verdragen inzake de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie zijn opgenomen.

Gebruik makend van het aanbod van de ministers een kleine afvaardiging van de commissie aan de Nederlandse delegatie toe te voegen, heeft de commissie in overleg met de regering aangewezen haar leden drs. A. Rom Colthoff (plv. mr. B. W. Biesheuvel) en drs. D. Roemers (plv. drs. P. C. W. M. Bogaers). Door deze leden is de commissie vrijwel voortdurend ter plaatse bij de onderhandelingen vertegenwoordigd geweest.

V. SOCIALE BEPALINGEN

1. Het eerste door de commissie uitgebrachte advies (gedateerd 12 oktober 1956) had betrekking op het vraagstuk van de sociale harmonisatie in het kader van de gemeenschappelijke markt.

Het rapport-Spaak ging op dit onderdeel uitvoerig in in titel II „Une politique du marché commun”, hoofdstuk 2 „La correction des distorsions et le rapprochement des législations”. De commissie heeft niet alle onderdelen van dit hoofdstuk uitvoerig behandeld. Met name is vrijwel geen aandacht besteed aan het vraagstuk van de bijzondere distorsies — de omstandigheid dat een bedrijfstak door een (nationale) wettelijke of administratieve maatregel bevoordeeld c.q. benadeeld wordt ten aanzien van het gemiddelde van de economie waarin zij is geplaatst, zonder dat dit in de partnerlanden eveneens het geval is — noch aan de kwestie van de aanpassing van de wetgevingen in de partnerlanden ter voorkoming van distorsies.

De commissie heeft haar aandacht geconcentreerd op hetgeen het rapport-Spaak heeft opgemerkt met betrekking tot de verschillen in arbeidsvoorwaarden tussen de onderscheidene lid-staten. Het rapport-Spaak stelde te dezen aanzien dat moeilijk valt in te zien hoe binnen een gemeenschappelijke markt aanzienlijke verschillen in arbeidsvoorwaarden kunnen blijven bestaan. Het rapport zag een dergelijke gelijktrekking evenwel in de eerste plaats als het resultaat van de werking van de gemeenschappelijke markt. Het werd niet wel mogelijk geacht deze problematiek uitsluitend via een van overheidswege te hanteren vast tijdschema op te lossen. Er zou een procedure moeten worden ontwikkeld welke de nodige prikkels bevat om, gebruik makende van gunstige omstandigheden, tot een gelijktrekking van de arbeidsvoorwaarden te komen. Daarbij zouden de eisen, die enerzijds de economische stabiliteit en anderzijds de tradities van de arbeidersklasse stellen, in acht moeten worden genomen.

Voorgesteld werd dat de Europese commissie voorstellen zou doen die rekening zouden moeten houden met de meest gunstige vorm waarin, en het meest gunstige tijdstip waarop, de veranderingen zouden kunnen worden doorgevoerd. De voorstellen zouden gedurende de eerste etappe van de overgangperiode door de raad van ministers met eenparigheid van stemmen en gedurende de rest van de overgangperiode met gekwalificeerde meerderheid moeten worden aanvaard. Zou geen overeenstemming bereikt worden dan zou de Europese commissie, indien sprake is van een distorsie, aan de benadeelde staat het nemen van overgangsmaatregelen toestaan.

Ten slotte merkte het rapport-Spaak op dat de regeringen van de lid-staten, zelfs al zou er geen sprake van distorsies zijn, zich speciaal zouden moeten inspannen om te komen tot

een geleidelijke harmonisatie van de geldende stelsels ten aanzien van:

1. het principe van gelijke beloning van mannen- en vrouwenarbeid;
2. het aantal uren per week waarboven overwerkvergoedingen worden betaald en het tarief dier vergoedingen;
3. het aantal betaalde vakantiedagen.

Ten aanzien van deze punten zou de aangegeven harmonisatieprocedure inclusief het eventueel toestaan van vrijwaringsmaatregelen direct bij de inwerkingtreding van de gemeenschappelijke markt in werking moeten worden gesteld.

2. De verplichting om met betrekking tot de hiervoor in laatste instantie aangegeven drie punten te komen tot een „effort spécial” was op aandrang van Franse zijde in het rapport-Spaak opgenomen. Bij de besprekingen welke te Brussel ter voorbereiding van het verdrag werden gevoerd, bleek evenwel dat van Franse zijde niet akkoord werd gegaan met de wijze waarop een en ander in het rapport-Spaak tot uiting was gebracht.

Gesteld werd dat onvoldoende zekerheid bestond dat de noodzakelijk geachte „effort spécial” ook inderdaad resultaat zou boeken. Weliswaar zou de Europese commissie voorstellen moeten doen, maar beslissingen ter zake waren volgens het rapport-Spaak voorbehouden aan de raad van ministers, die gedurende de eerste vier jaren zou moeten besluiten met eenparigheid van stemmen. Gedurende deze periode zou dus elke maatregel door één staat kunnen worden geblokkeerd. Het werd daarom noodzakelijk geacht in het verdrag een meer concrete verplichting op te nemen om de harmonisatie met betrekking tot de drie genoemde punten binnen een aangegeven tijdsruimte te voltooien.

Daarbij werd aanvankelijk gedacht aan een uitwerking in deze geest. In de eerste plaats zou het verdrag verplicht moeten stellen een egalisatie van de totale arbeidskosten in de lid-staten aan het einde van de overgangperiode. Voorts zou moeten worden bepaald dat de „equal pay” moet zijn verwezenlijkt binnen twee jaren na de inwerkingtreding van het verdrag, terwijl binnen dezelfde termijn de nodige maatregelen zouden moeten zijn getroffen om voor het einde van de eerste etappe van de overgangperiode te komen tot een harmonisatie van het systeem van arbeidsduur en overwerkvergoedingen en van het systeem van betaalde vakanties. Wat het punt van de arbeidsduur betreft werd — zoals nader werd uiteengezet — niet beoogd dat in de andere lid-staten de wettelijke arbeidsduur zou worden verkort maar uitsluitend dat daar, evenals dit in Frankrijk het geval was, vanaf het 41e uur een overwerktarief van 25 % zou worden toegepast.

3. De commissie heeft zich in haar advies afgevraagd of van Nederlandse zijde en met name door het Nederlandse bedrijfsleven akkoord zou kunnen worden gegaan met dit Franse voorstel om tot egalisatie van arbeidsvoorwaarden in de lid-staten te komen.

Het voorstel van het verplicht stellen van een gelijktrekking van de totale arbeidskosten in de lid-staten gedurende de overgangperiode werd door de commissie zonder meer verworpen. Zij zag een volledige egalisatie van de totale arbeidskosten in de lid-staten geenszins als een noodzakelijke voorwaarde voor een goede functionering van de gemeenschappelijke markt. Integendeel, zij achtte het gevaar zeer reëel dat een geforceerde gelijktrekking van het niveau der arbeidsvoorwaarden de gemeenschappelijke markt in haar ontwikkeling zou belemmeren. Bij evenwichtige economische verhoudingen weerspiegelen de verschillen in arbeidsvoorwaarden in de onderscheiden landen in het algemeen verschillen in produktiviteit. Alleen door het uitvoeren van economische ontwikkelingsprojecten in gebieden met een lage loonstandaard — waarbij de instellingen van de gemeenschap een werkzaam aandeel zullen kunnen hebben — kan door opvoering van de arbeidsproduktiviteit in die gebieden de grondslag worden gelegd voor een verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Op deze wijze zou op de duur mede door de werking van de gemeenschappelijke markt een naar elkaar toegroeien van de arbeidsvoorwaarden in de verschillende landen kunnen worden bereikt. Bij een geforceerd gelijktrekken van de arbeidsvoorwaarden bestaat, naar de commissie meende, daarentegen het gevaar dat in de gebieden met de laagste arbeidsproduktiviteit werkloosheid ontstaat. De aldaar gevestigde ondernemingen zullen de concurrentie immers niet kunnen volhouden omdat de lonen, welke zij gedwongen worden te betalen, niet in overeenstemming zijn met het bestaande prestatieniveau. Een dergelijke situatie zou bepaald geen gunstig klimaat scheppen voor de vestiging van nieuwe bedrijven, hetgeen juist nodig is om tot een produktiviteitsverhoging, de enige reële grondslag voor een verbetering van arbeidsvoorwaarden, te kunnen komen. Bovendien zouden gemakkelijk moeilijkheden met betrekking tot het betalingsbalansevenwicht kunnen ontstaan. De hier aangeduide problematiek klemmt te meer daar maatregelen met het oog op het handhaven van een volledige werkgelegenheid en een evenwichtige betalingsbalans in eerste aanleg tot de verantwoordelijkheid van de nationale staten zouden blijven behoren.

Ook de feitelijke situatie op het gebied van de arbeidsvoorwaarden toonde, naar de commissie meende, duidelijk aan dat een egalisatie van arbeidskosten op korte termijn in de praktijk niet realiseerbaar is.

De uiteindelijke verdragstekst heeft zich in belangrijke mate gedistancieerd van de van Franse zijde gedane voorstellen en

grijpt meer terug op de opvattingen, zoals zij in het rapport-Spaak tot uiting komen.

Blijkens artikel 117 erkennen de lid-staten de noodzaak, verbetering van de levensstandaard en van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te bevorderen, zodat de onderlinge aanpassing daarvan op de weg van de vooruitgang wordt mogelijk gemaakt. Zij zijn van mening, dat een dergelijke ontwikkeling zal voortvloeien zowel uit de werking van de gemeenschappelijke markt, waardoor de harmonisatie der sociale stelsels zal worden bevorderd, als uit de in het verdrag bepaalde procedures en het nader tot elkaar brengen van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.

Voorts wordt in artikel 118 bepaald, dat de Europese commissie een nauwe samenwerking tussen de landen op sociaal gebied moet bevorderen met name wat betreft:

- de werkgelegenheid;
- het arbeidsrecht en de arbeidsvoorwaarden;
- de beroepsopleiding en de voortgezette vorming;
- de sociale zekerheid;
- de bescherming tegen arbeidsongevallen en beroepsziekten;
- de arbeidshygiëne;
- het recht zich te organiseren in vakverenigingen en collectieve onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers.

Ten einde dit te bereiken is de Europese commissie in nauw overleg met de lid-staten werkzaam door het verrichten van studies, het uitbrengen van adviezen en het organiseren van overleg, zowel omtrent vraagstukken die zich voordoen op het nationale plan als omtrent die, welke de internationale organisaties raken. Bij het uitbrengen van adviezen wordt het Economisch en Sociaal Comité ingeschakeld.

4. Naar aanleiding van de van Franse zijde voorgestelde harmonisatie met betrekking tot „equal pay”, de overwerktoeslagen en de betaalde vakanties stelde de commissie zich op het standpunt dat deze eis geenszins paste in het systeem van harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden zoals zij zich dit voor ogen stelde.

De commissie was van oordeel dat de deelnemende landen, wanneer zij in het kader van een gemeenschappelijke markt samengaan, in beginsel over de grootst mogelijke autonomie zouden moeten kunnen blijven beschikken, zowel bij het treffen van wetgevende maatregelen op het gebied van de sociale voorzieningen als bij het vaststellen door het bedrijfsleven van de arbeidsvoorwaarden. Weliswaar zou, zoals de commissie reeds had betoogd, de invloed van de gemeenschappelijke markt op zichzelf tenderen naar een zekere harmonisatie van het geheel der arbeidsvoorwaarden. Zulks nam echter, naar de commissie

meende, niet weg dat de vrijheid van keuze in het bepalen van prioriteiten zoveel mogelijk aan regeringen en aan het overleg tussen werkgevers- en werknemersorganisaties zou moeten worden overgelaten. Daarbij achtte de commissie het zeer wel mogelijk en zelfs waarschijnlijk dat in elk der partnerlanden een andere prioriteitschaal zou worden aangehouden dan in het rapport-Spaak en met name ook van Franse zijde werd voorgesteld. Voor de Nederlandse omstandigheden werd bijv. gedacht aan de verbetering van de invaliditeitsverzekering en aan de voorziening voor weduwen en wezen, die hier te lande een grote mate van urgentie hebben.

5. Wat betreft de bijzondere punten, waarop de harmonisatie zich speciaal zou moeten richten, heeft de commissie het volgende opgemerkt:

- a. Voorgesteld was in het verdrag de verplichting op te nemen van een volledige realisatie van de „equal pay” binnen een termijn van twee jaren na de inwerking-treding van het verdrag. De Nederlandse regering heeft echter tot dusver het standpunt ingenomen dat de „equal pay”-conventie van het I.L.O. niet kan worden geratificeerd, ondanks de aandrang uit de Staten-Generaal, omdat de inhoud van de conventie, mede gelet op de aan de overheid ingevolge het Bijzonder Besluit Arbeidsvoorwaarden 1945 op loongebied toekomstige bevoegdheden, naar haar oordeel een geleidelijke verwezenlijking van het beginsel hier te lande niet toelaat. Zowel de regering als het merendeel van de voorstanders van het beginsel hebben zich op economische overwegingen voor een geleidelijke toepassing uitgesproken. Met het verwezenlijken van „equal pay”, beperkt tot gelijke beloning in vergelijkbare beroepen, zou, uitgaande van gegevens vermeld in het door de Sociaal-Economische Raad met betrekking tot dit vraagstuk uitgebrachte advies, een stijging van het algemene loonpeil in de bedrijven met $2\frac{1}{2}$ à 3 % gemoeid zijn. Bij optrekking van alle vrouwenlonen tot het peil der mannenlonen zou een verhoging van het algemene loonpeil met 4,8 % optreden. De invloed van gelijke beloning voor mannen en vrouwen zou overigens niet voor alle bedrijfstakken gelijk liggen. Uitgaande van een volledig optrekken van de vrouwenlonen kunnen de volgende loonstijgingen voor de afzonderlijke bedrijfstakken worden verwacht: kleding en reiniging 30 %; textiel 10 %; chemie 7 %; voedings- en genotmiddelen 4 %; winkels 14 %; overige diensten 12 %. Wanneer tot „equal pay” zou worden overgegaan zouden dus in bepaalde bedrijfstakken nadere (compenserende) voorzieningen moeten worden getroffen.

Evenwel mag niet uit het oog worden verloren dat dientengevolge de onderlinge concurrentiepositie van de landen der gemeenschap niet al te zeer zal worden scheef getrokken daar alle betrokken landen in dezelfde of overeenkomstige omstandigheden komen te verkeren. In dit verband was voorts nog van belang dat, ook al zou de gelijke beloning voor mannen en vrouwen niet uitdrukkelijk in het verdrag worden geregeld, van Franse zijde ter bescherming van de concurrentiepositie van bepaalde bedrijfstakken altijd nog een beroep zou kunnen worden gedaan op de bepalingen inzake de bijzondere distorsies, waarbij de mogelijkheid bestond van het toekennen van het recht overgangsmaatregelen te nemen.

- b. *De arbeidstijdverkorting* vormt hier te lande een vraagstuk dat conform het verzoek van de regering door de Sociaal-Economische Raad nader zal moeten worden bestudeerd. Het eventueel toekennen van overwerktoeslagen voor alle arbeidsuren, te rekenen van het 41e uur af, beschouwde de commissie als een vooruitlopen op te zijner tijd te dezer zake te nemen beslissingen. De commissie was overigens van mening dat arbeidstijdverkorting niet diende te worden nagestreefd om daarmee alleen te bereiken dat over de arbeidsuren van het 41e tot het 48e uur per week overwerkvergoeding zou worden uitbetaald.

Het betalen van een overwerkvergoeding van 25% vanaf het 41e uur zou globaal betekenen een verhoging van het algemene loonpeil met ruim 4%.

- c. Met betrekking tot de uitbreiding van de *betaalde vakantie* merkte de commissie op dat de feitelijke vakantieduur voor de volwassen arbeiders in veel bedrijfstakken (sinds 1956) 15 dagen beloopt en voor jeugdigen de ontwikkeling sinds enkele jaren gaat in de richting van 18 dagen. In Frankrijk daarentegen bedraagt de wettelijke minimumvakantieduur 18 dagen na één jaar diensttijd, bij langere diensttijd oplopend tot 24 dagen. De voorgestelde verlenging van de vakantieduur zou neerkomen op de algemene invoering van een betaalde vakantie van drie weken (circa 18 werkdagen), een additionele vakantie voor volwassenen dus van drie werkdagen. Het hiermede gepaard gaande produktieverlies kan worden gelijkgesteld met een verhoging van het loonpeil met circa 1%.

6. Voor het geval een tegemoetkomen aan de Franse eisen als een *conditio sine qua non* voor het tot stand komen van het verdrag inzake de gemeenschappelijke markt zou worden gesteld — waarbij dan politieke factoren op de achtergrond zouden staan — heeft de commissie nagegaan welke voorwaarden hierbij

van Nederlandse zijde zouden moeten worden gesteld. Daarbij heeft de commissie het volgende naar voren gebracht.

Elk der onder 5 vermelde punten betekent in feite dat beslag wordt gelegd voor een bepaald doel op een gedeelte van het nationale produkt. Nu is er in de praktijk met name wat betreft de bestemming van de jaarlijkse toeneming van het nationaal-economisch produkt enige speelruimte voor zover regulering met behulp van globale middelen mogelijk is. Zo kan het aandeel dat aan de werknemersgroep uit hoofde van de toeneming van de arbeidsproduktiviteit toekomt, worden aangewend voor een verhoging van de lonen maar ook voor het verbeteren van de secundaire arbeidsvoorwaarden. Essentieel is echter dat de claims, die op het reële nationale inkomen worden gelegd, blijven binnen de grenzen die de verwachte stijging van dit inkomen stelt daar anders het optreden van inflatoire spanningen met alle nadelige gevolgen van dien voor betalingsbalans en werkgelegenheid het resultaat zal zijn. Uitgaande van een jaarlijkse stijging van de arbeidsproduktiviteit blijft echter een zekere mate van keuze wat betreft de bestemming van het resultaat hiervan mogelijk.

Bezien in dit licht zag de commissie een mogelijkheid om tot op zekere hoogte tegemoet te komen aan de met betrekking tot de egalisatie van arbeidsvoorwaarden geuite verlangens. Als uitdrukkelijke voorwaarde werd daarbij gesteld dat het tempo van verwezenlijking zal moeten worden afgestemd op de mogelijkheden die de ontwikkeling van het nationale inkomen toelaat, ten einde in staat te blijven te voldoen aan de eis van monetair evenwicht en volledige werkgelegenheid, welke eis trouwens ook in het rapport-Spaak met zoveel woorden werd gesteld. De commissie achtte het dan ook in de eerste plaats noodzakelijk dat bij een eventuele regeling van de gestelde punten in de door Frankrijk verlangde zin, in het verdrag tevens een passage zou moeten worden opgenomen inhoudende dat het monetaire evenwicht en de volledige werkgelegenheid bij de verwezenlijking van deze punten niet in gevaar zouden mogen worden gebracht.

Uitgaande van de te stellen voorwaarde van handhaving van het monetair evenwicht en van een volledige werkgelegenheid en in aanmerking nemende het huidige tempo van ontwikkeling van de arbeidsproduktiviteit hier te lande, achtte de commissie de termijnen waarbinnen ingevolge het Franse voorstel de egalisatie tot stand zou moeten worden gebracht — twee jaar voor de „equal pay” en vier jaar voor de overwerkvergoeding en de vakantieduur — voor ons land niet aanvaardbaar. Er diende immers, zoals de commissie reeds eerder had opgemerkt, rekening te worden gehouden met het feit dat hier te lande sociale desiderata bestaan die een hogere mate van urgentie bezitten dan aan de Franse verlangens kan worden toegekend. De commissie achtte het hoogstens aanvaardbaar dat de verwezenlijking van bedoelde nationale desiderata enigszins zou

worden vertraagd ten einde op deze wijze enige ruimte te scheppen om eveneens tegemoet te komen aan de Franse eisen. In verband hiermede stelde de commissie de noodzakelijkheid van een verlenging van het geheel van termijnen waarbinnen de door Frankrijk verlangde egalisaties van sociale voorwaarden tot stand zullen worden gebracht en wel tot circa zes jaren. Daarnaast zou uiteraard ook de voorwaarde van handhaving van monetair evenwicht en van volledige werkgelegenheid blijven gelden.

Een derde voorwaarde waaraan naar het oordeel van de commissie zou moeten worden voldaan was dat uitdrukkelijk zou moeten worden vastgelegd het niveau tot hetwelk de verplichte gelijktrekking van arbeidsvoorwaarden uit hoofde van het verdrag maximaal zou gaan. Dit werd nodig geoordeeld om de eis te ontgaan dat ook eventuele verdere verbeteringen in de drie aan de orde zijnde onderdelen van arbeidsvoorwaarden, waartoe Frankrijk in de toekomst mocht besluiten, onderwerp van een verplicht harmonisatiestreven in het kader van de gemeenschappelijke markt zouden worden.

Recapitulerende achtte de commissie een tegemoetkomen aan de Franse eisen, wanneer zulks op politieke gronden onvermijdelijk moest worden geacht, mogelijk, mits werd voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a. het monetair evenwicht en de werkgelegenheid van elk der deelnemende landen afzonderlijk mochten er niet door in gevaar worden gebracht;
- b. de termijn waarbinnen de harmonisatie tot stand zou moeten worden gebracht diende in elk geval tot circa 6 jaren te worden verlengd;
- c. het niveau waarop het harmonisatiestreven zich zou richten diende nauwkeurig te worden aangegeven.

7. De Franse verlangens inzake de harmonisatie van bepaalde arbeidsvoorwaarden hebben in het verdrag een regeling gevonden enerzijds in het hoofdstuk inzake sociale bepalingen en anderzijds in een bij het verdrag gevoegd protocol dat enkele voor Frankrijk van belang zijnde bepalingen bevat.

Artikel 119 bepaalt, dat gedurende de eerste etappe de toepassing van het beginsel van gelijke beloning voor mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke arbeid zal worden verzekerd en vervolgens zal worden gehandhaafd.

Artikel 120 stelt vervolgens, dat de lid-staten ernaar streven de bestaande gelijkwaardigheid van de bepalingen omtrent betaalde vakantie te handhaven.

Het punt van de overwerkvergoedingen is opgenomen in het afzonderlijke protocol, dat het Franse „régime spécial” regelt. In afdeling II van bedoeld protocol wordt met betrekking tot de vergoeding van overuren opgemerkt:

1. de lid-staten zijn van mening dat het tot stand brengen van

de gemeenschappelijke markt tot een zodanige toestand zal leiden aan het einde van de eerste etappe, dat de grondslag waarboven overuren worden vergoed alsook de gemiddelde toeslag voor deze uren in de industrie overeenstemmen met het in 1956 in Frankrijk bestaande gemiddelde (dus 25 % extra voor elk uur boven de 40 uur per week);

2. wanneer aan het einde van de eerste etappe deze toestand niet is verwezenlijkt dient de Europese commissie Frankrijk te machtigen ten opzichte van industrietakken welke benadeeld worden door de ongelijkheid in de wijze van vergoeding der overuren, verzwaringsmaatregelen te treffen, waarvan zij de voorwaarden en wijze van toepassing vaststelt, tenzij gedurende deze etappe in dezelfde industrietakken in andere lid-staten de gemiddelde stijging van het loonniveau in verhouding tot het gemiddelde van 1956, de gemiddelde stijging in Frankrijk te boven gaat met een percentage dat door de Europese commissie na goedkeuring door de raad van ministers met gekwalificeerde meerderheid is vastgesteld.

Uit het voorafgaande blijkt dat, vergeleken met de oorspronkelijke vorm waarin de Franse eisen waren gesteld, de tekst van het verdrag enkele verbeteringen te zien geeft die gaan in de richting welke door de commissie noodzakelijk werd geacht. Allereerst is het punt van de betaalde vakanties — dat overigens voor ons land niet bijzonder moeilijk lag — in feite komen te vervallen.

Voorts is de termijn waarbinnen de „equal pay” tot stand moet worden gebracht verlengd van twee jaar tot minstens vier jaar. Daar als termijn — en hetzelfde geldt voor de overwerkvergoeding — gesteld is de eerste etappe van de overgangsperiode, is de mogelijkheid niet uitgesloten dat de beschikbare tijdsduur in feite zes jaren zal worden — de eerste etappe kan immers met maximaal twee jaren worden verlengd — waarmee tot de door de commissie als redelijk geachte termijn zou worden gekomen.

Ten aanzien van de „equal pay” kan nog worden opgemerkt dat wat de definitie van beloning betreft de terminologie van de conventie no. 100 van het I.L.O. is gevolgd. Verder wordt duidelijk aangegeven dat het gaat om gelijke beloning voor mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke arbeid — het minst ver gaande geval dus. In de I.L.O.-conventie is deze beperking niet met zoveel woorden gesteld. Voor ons land zou hiermede een verhoging van het algemene loonpeil in de bedrijven met $2\frac{1}{2}$ à 3% zijn gemoeid.

Bij de overwerkvergoedingen is uitdrukkelijk aangegeven dat de vergelijkingsbasis zal zijn de situatie in Frankrijk zoals deze gemiddeld over 1956 gold. Verbeteringen in Frankrijk op dit punt die boven dit niveau uitgaan, komen dus niet voor een (verplichte) harmonisatie in aanmerking. Ook kan tot op zekere

hoogte in plaats van bedoelde overwerkvergoedingen een normale loonsverhoging worden gegeven, nl. in zoverre deze loonsverhoging een bepaald percentage uitgaat boven die welke gemiddeld in Frankrijk heeft plaatsgevonden.

Bij de bepalingen in het verdrag inzake de „effort spécial” is het door de commissie gestelde voorbehoud, dat het monetaire evenwicht en de werkgelegenheid in de lid-staten als gevolg van de te nemen maatregelen niet in gevaar mogen worden gebracht, niet opgenomen. Wel voorziet het verdrag in het algemeen in een bepaling van deze strekking. Artikel 104 stelt nl. dat elk der lid-staten het economische beleid voert dat noodzakelijk is om het evenwicht van zijn betalingsbalans in haar geheel te verzekeren en het vertrouwen in zijn valuta te handhaven, daarbij zorg dragend voor een hoge graad van werkgelegenheid en voor een stabiel prijspeil.

Wat er dient te gebeuren indien als gevolg van de voorschriften inzake de gelijktrekking van bepaalde arbeidsvoorwaarden het betalingsbalansevenwicht in gevaar komt, is niet in het verdrag aangegeven. Aangenomen moet worden dat in dat geval een beroep zal moeten worden gedaan op de artikelen 108 en 109 van het verdrag, waarin de procedure is vastgelegd welke moet worden gevolgd om aan bestaande of dreigende betalingsbalansmoeilijkheden het hoofd te bieden.